

estiu - tardor 2012

el portarró32

butlletí del parc nacional d'aigüestortes i estany de sant maurici

Parc Nacional
d'Aigüestortes
i Estany de Sant Maurici

Generalitat
de Catalunya

entrevista

el refugi rosta, museu dels pirineus

Mentre travessem els pobles de la Val d'Aran, camí del refugi Rosta a Salardú, comencem a veure els primers bosquets que, lluint amb tímidesa policromies en construcció, ens anuncien l'arribada de la tardor. Les aigües de la Garona, per sota d'aquests, baixen tranquil·les camí de la hivernada. Més amunt, serra serrant, es pot descobrir la gran gelera de la Maladeta, rodejada de muntanyes belles, imponents, inhòspites. Muntanyes plenes, per cert, de paraules i de gestes poc escoltades i, per tant, poc escoltades durant els darrers dos-cents anys de vida pirinenca...

Bon dia Maria, Àngels i Manel...

Què heu esmorzat avui?

Una torradeta amb oli i una barreja d'herbes. És un excel·lent esmorzar per començar qualsevol dia de l'any.

Fem una mica d'història sobre la vostra arribada a la Val d'Aran des d'un poble, tinc entès, molt llunyà...

Manel i jo ens coneixem a Sant Boi de Llobregat durant la nostra joventut. Tenim *aficions* comunes –com anar a fer muntanya, cinema, concerts– però el pas definitiu el donem mentre el Manel, amb un amic seu, en Leopoldo Varas, feien de guardes durant els estius al refugi de la Colomina. L'any 1979 ens vam casar i el viatge de nuvis va ser passar l'estiu al refugi de la Colomina i ens vam plantejar, de nou, deixar la ciutat i pujar a viure a la muntanya, sense pensar en cap lloc. Manel i el seu amic tenien la idea de fer un refugi als peus de l'Aneto, a *Ballibierna*, però els de la Federació ens van dir que allò pertanyia a Aragó i altres intents similars havien fracassat. Però parlant amb els *científics de Mataró* (membres de l'Agrupació Científico-Excursionista de Mataró) coneixien una casa en lloguer a Salardú, on es podria fer un refugi. Ens ho vam venir a mirar a primers de setembre de 1979 i dos mesos després, al desembre, vam obrir el Rosta.

Quines són les primeres impressions?

Jo no hi havia estat mai a la Vall però en Manel sí. Ens trobem amb una casa molt antiga que t'enamora, que portava trenta anys tancada, que s'ha de renovar però som joves, i amb en Francesc (germà d'en Manel), tots tres, tirem el projecte endavant amb molta força i gran il·lusió.

Com són els inicis?

Des del primer dia la casa la vam batejar com a refugi,

malgrat ser a la plaça Major de Salardú. En aquella època, al refugi de la Colomina, havíem arribat a estar una setmana d'estiu sense veure ningú. No es podia viure com ara i vam pensar que un refugi situat en un poble era un model diferent. La nostra filosofia era i és: *"ens agrada la feina d'atendre la gent"* però *"no li vull portar les maletes a ningú."* Amb els clients ens mirem a la mateixa alçada d'ulls i ningú està per damunt o per davall de l'altre, pel fet de pagar. Hem de tenir un tracte d'igual a igual i apropar-nos a un concepte d'hospitalitat més natural.

Qui ve aquests anys vuitanta?

Molta gent de Catalunya, de Barcelona i voltants, amb un perfil molt muntanyenc. Els primers cursos de formació de monitors d'esquí de muntanya de l'Escola Catalana d'Alta Muntanya es van fer aquí, així com altres cursos amb centres excursionistes. Hi ha un contacte molt estret amb el món excursionista català, coincidint amb els èxits de l'alpinisme català a l'Himàlaia, les grans expedicions a l'Everest, al Lhotse. Però una sèrie d'accidents mortals d'alguns dels nostres amics provoca una ruptura sentimental molt important a les nostres vides.

De qui és el Rosta?

Els "Rosta", de cognom Abadia España, varen ser una de les famílies més notables del municipi. Tenien moltes terres i propietats. On som ara, l'antiga posada Rosta, probablement fou la primera fonda del Naut Aran i no sé si de tota la Vall. Hem trobat referències escrites de grans pirineïstes com Maurice Gourdon, Franz Schrader, Louis Roubach... que inicien les primeres exploracions d'Aran i parlen d'allotjar-se a *chez Abadia Roste* a mitjans del segle XIX. Alguns elements arquitectònics de l'edifici són però anteriors, del divuit, fins i tot del disset! Nosaltres en portem la gestió i li hem donat aquest caire des de 1979.

Salardú és un poble molt ben plantat...

Té una situació geogràfica estratègica: enclau fronterer amb França pel port d'Urets, connecta amb la Ribagorça pel port de Caldes, cap al Pallars pel port de la Bonaigua i la vall de Montgarri. És un poble aturonat, mig emmurallat, rodejat per dos rius, la Garona i l'Unhòla. Està isolat damunt una penya amb dos portals d'entrada: el *portau de Naut* i

→ el refugi rosta, museu dels pirineus

de Pallars i el portau de Baish, que actualment ja no existeixen. Aquest fet l'ha permès afrontar històricament setges importants com, per exemple, enfront de l'exèrcit hugonot (moviment politicoreligiós francès d'inspiració calvinista) a finals del segle XVI. Un centenar de veïns van ser capaços de parar tot un exèrcit de 3.000 soldats francesos! Tota una gesta! La llegenda explica que amb les llances i espases dels hugonots vençuts es va construir la reixa de ferro del presbiteri de l'església de Sant Andrèu de Salardú. En resum, un nucli de passada de viatgers on potser el Rosta ja tenia un *paller* per acollir-ne alguns.

Per què dieu un *paller*?

Les posades antigues no eren com les d'ara. Les habitacions, els llits, els matalassos o els llençols eren luxes poc vistos als pobles pirineus. Es dormia en espais comunitaris. Això no vol dir que no hi hagués llocs amb habitacions i amb persones que es dediquessin a preparar menjar i a servir-lo en una taula. Els *pallers* vindrien a ser els *ances tres* dels hostals.

Del *paller* fins al *PyrenMuseu*, hi ha un llarg camí...

Doncs sí! El 30 de novembre de 2010 vam inaugurar-lo, per Sant Andrèu. Ens va satisfer molt fer-ho amb la gent de casa i també que l'alcalde tingués la gentilesa d'incloure-ho dins dels actes oficials del dia del patró. Però el que més va sorprendre a la gent del poble va ser tot el moviment de descoberta envers el Pirineisme, per a molts totalment desconegut. L'expressió va ser... "és que això no ho sabíem nosaltres!"

Ramond de Carbonnières és considerat el pare del Pirineisme...

El gran geòleg i botànic Louis Ramond de Carbonnières, a finals del segle XVIII, ja dedicava tot un capítol sencer a la Val d'Aran a l'obra "*Observations faites dans les Pyrénées...*". Per tant, les primeres descripcions geogràfiques de l'Aran es poden llegir ben aviat i formaran part dels objectius dels futurs exploradors i científics que ens visitaran durant el segle dinou.

Un personatge força desconegut és en Maurice Gourdon!

Sí! Apareix per la val d'Aran cap a 1870. És un senyor de Nantes, de la burgesia francesa, que s'enamora de Luishon i dels Pirineus. Allí es fa una casa –*ville Maurice*– i la Val d'Aran té la sort d'estar geogràficament molt a prop. Serà la primera vall "*espanyola*" que viu l'edat d'or del Pirineisme. Gourdon ens visita regularment durant molts anys seguits. Com a naturalista, fa les primeres ascensions de molts dels cims dels voltants com, per exemple, el Montardo i curiosament al cim es fan una foto vora un tarteret de pedres cònic, i que nosaltres hem escollit com a símbol del Museu. S'anomenen *cairns* i són més grans que les fites. Gourdon fa estudis arqueològics al pla de Beret i publica articles de botànica. Fa molta fotografia a pesar que no és molt bo amb la càmera, més que *clíc* sembla que faci *crac*! El fons documental del *PyrenMuseu* posseeix l'àlbum personal de fotografies (1872-1886) i el manuscrit amb les seves memòries de 60 anys d'explorador i pirineista. Dos documents extraordinaris i únics!

El món del Pirineisme està present també, en l'actualitat, a la biblioteca de Salardú, de la que tu, Maria Àngels, n'ets la bibliotecària, no?

Com a biblioteca municipal i pública sempre hem intentat que la col·lecció local i el fons sobre Pirineus sigui ampli i bastant complet. Per exemple tenim la gran obra etnogràfica "Los Altos Pirineos d'en Fritz Krüger", en sis volums, que va ser publicada entre 1935 i 1939, que en altres biblioteques de la Vall no pots trobar; diverses publicacions d'en Ramon Violant i Simorra, com el "Pirineo español"... Tot el que publica l'editorial Garsineu, ho tenim! La gent que ve a fer investigació sobre Pirineus pot consultar aquests llibres i altres documents.

Quan es crea la biblioteca?

L'any 1985, quatre anys després del naixement de la nostra primera filla. Al poble hi havia molts nens i vaig pensar que a Salardú li feia falta una biblioteca. Li vaig proposar a l'alcalde Jaume Geli i ell em va contestar que si me

el refugi rosta, museu dels pirineus

n'encarregava, endavant! Ho vaig fer i me'n sento molt molt orgullosa! Tots els alcaldes que han anat passant l'han mantinguda amb el seu pressupost corresponent i fins i tot s'ha ampliat!

Quin públic té?

Molt divers. El dia a dia canvia molt segons l'estació de l'any: a l'estiu i l'hivern són persones que tenen segona residència, turistes i treballadors de temporada; en canvi, a la primavera i tardor, ve la gent d'aquí, amb un increment notable de gent gran i de pares.

Què destacaríeu de l'altra biblioteca, la del PyrenMuseu?

Al pis de dalt tenim una petita llibreria, a disposició dels clients, on hi ha novel·les, literatura d'entreteniment, llibres més generalistes sobre els Pirineus. A la part de l'arxiu sí que tenim una sèrie de documents notables i que són accessibles a qui ho demani. Destacaria aquest manuscrit del 1930, escrit a mà per Maurice Gourdon, on relata les peripècies de seixanta anys de muntanyenc però comprèn des que ve amb els seus pares als Pirineus al 1860 i hi ha molts capítols dedicats a les seves exploracions per aquí, a la Val d'Aran.

Com arriba un document així fins a vosaltres?

Vam anar a una subhasta a França! Ara ja no hi anem tant perquè ens hem gastat tots els quartos. Hahaha! La passió i la proximitat pels Pirineus, al sud de França, ha estat molt major que a Espanya. Hi ha moltes famílies de pirineïstes que tenen grans biblioteques. En concret, la darrera subhasta era a Auch, a 100 km de Toulouse, on la família Laplagne-Laplace es venia un total de 500 lots amb 700 volums, entre llibres, mapes o fotografies. És molt emocionant! ... quan fas l'oferta, saps però que l'Estat francès té el dret d'adquirir qualsevol documentació fins i tot després de la licitació. Cada any, una o dues biblioteques d'aquest tipus passen a subhasta regularment. Ho podeu consultar a la web www.interencheres.com.

Tornant a les exploracions del Gourdon...

Un fet que us agradarà és que, després de viatjar pel Pallars i Andorra, quan arriba de nou a *Banhères de Luishon* i es canvia el vestit de muntanyenc pel frac, la camisa blanca i el barret de copa, fent l'aperitiu a la terrassa del passeig i parlant amb altres guies, els diu: "Vosaltres

heu viatjat molt pels Pirineus i heu fet moltes expedicions i moltes ascensions però no heu vist encara la muntanya més maca. Es troba baixant de la Val d'Aran, pel port de Ratera." Es referia als Encantats!! Llavors els ensenya dibuixos i fotos, els explica com és la muntanya i entre els guies que l'escolten hi ha en Ludovic Fontain, al qual anima a fer la primera ascensió que es realitza el 1901.

Franz Schrader és un altre dels vostres hostes...

Aquest cartògraf francès és un geni! És un geni perquè és el primer que fa un mapa dels Pirineus centrals amb corbes de nivell. Tenim la primera edició del mapa de la Val d'Aran, de les Maladetes i de l'Aneto. Són 6 fulls que componen un mapa. Ho construeix en una desena d'anys, pujant a molts cims i plantant el famós orògraf per fer orografies, és a dir, extrapolacions de l'horitzó sobre un disc de paper. És un gran artista i alguns dels treballs tècnics d'aquestes orografies els eleva a la categoria d'art, a partir de tractaments amb tinta xinesa o aquarel·les, ja que també és un reputat pintor

Una de les seues expedicions és a la recerca de les fonts de la Garona...

Sí! Fa una expedició completa fins al *plan de Beret*, seguint el curs del riu i publica un article al butlletí del CAF (*Club Alpin Français*) sobre les fonts de la Garona i durant aquesta campanya dorm a *chez Rosta*. Tenim un llibre on ho explica i on trobem un magnífic dibuix del pic de Peguera. Schrader és molt atrevit en afirmar que són a Beret (les fonts) ja que en aquella època els francesos defensaven que la Garona provenia de la gelera de l'Aneto i, en concret, naixia a l'Artiga de Lin.

Quantes referències diferents coneixeu sobre el naixement de la Garona?

En coneixem quatre! Són quatre! Un, és l'històric de sempre, el que explica Schrader, al *plan de Beret*. És fantàstic que en un mateix lloc, separats per 50 metres, un riu marxi cap a la Mediterrània i una altre, cap a l'Atlàntic. És molt romàntic, rodejat a més d'un paisatge preciós! Segon, seria la de la resta de francesos que deien que eren les aigües de la glacera de les Maladetes que després de ficar-se al forat d'Aigualluts surten al *Joèu*. Tercera, seria la de l'afluent més llarg, a l'estany Gelat de Saboredó però

el refugi rosta, museu dels pirineus

amb un problema: què és al Pallars Sobirà. Hahaha! I la quarta seria la font que té més cabal i amb més regularitat: la *hònt d'Aigüeira*. D'aquesta surgència càrstica –amb unes reserves estimades de 5 Hm3– surt la captació d'aigua que alimenta Tredòs, Salardú, Unha, tota Vaquèira, tota Ruda i encara en sobra. Dóna per fer-hi una minicentral hidroelèctrica!

Tornem als il·lustres visitants: Alfons XIII, rei borbó d'Espanya!

És el primer rei modern que visita la Val d'Aran i baixant del port de la Bonaigua, la primera casa on s'atura és aquesta. Entre les darreres adquisicions del *PyrenMuseu* volem destacar dues fotografies inèdites, d'autor desconegut, fetes a Salardú durant aquesta visita reial al 1924. Una és a la plaça Major i l'altra a la plaça de l'Església. Les presentarem per Sant Andrèu. Un rei que funda la primera agència espanyola de turisme (*Comisión Nacional de Turismo*, 1905) ja que aposta pel turisme com a motor econòmic. Per cert, també serà l'únic monarca que condecora un espeleòleg i aventurer estranger, Norbert Casteret, justament pel descobriment de l'origen de les aigües de les fonts *Guells deth Joèu* a l'Artiga de Lin, que com comentàvem abans provenen de la glacera de l'Aneto i s'engolen al forat dels Aigualluts. Ho va aconseguir llençant vuitanta quilos de fluoresceïna a les aigües del forat de Toro. Durant dos dies, les aigües de la Garona varen baixar verdes, verdetes!

Què hi ve a fer el rei a la Val d'Aran?

És un viatge reial que fa des de Madrid fins als Pirineus amb tres pernотacions: la primera, a Cabdella, per visitar les obres hidroelèctriques dels estanys de Cabdella; la segona, a l'Aran entrant i sortint pel port de la Bonaigua i aturant-se a Salardú. Hi ha fotografies davant la porta del Rosta fetes per mossèn Llobet de Bossòst, on es veu a la porta de l'edifici, hi entra, es renta, descansa una mica per continuar després la visita al poble, que li prepara un *lunch* (ja li diuen així) a la plaça de l'Església. Després de dinar continua cap a Vielha, on no s'atura i dorm a Les, diuen alguns, perquè hi ha l'única casa de la Val que té banyera! Li preparen un menjar que vénen a servir-li expressament cambrers del Ritz de Barcelona!

La jornada següent, a Vielha, serà històrica!

L'endemà sí que visita Vielha, fa els parlaments corresponents i el poble li demana la construcció d'un túnel que els comuniqui amb Espanya. El rei promet el túnel amb la sort que, a més a més, el seu xofer és un aranès de Vielha, la qual cosa, –i que és molt amic de la seva dona–, ajudarà que amb els anys es faci realitat aquesta gran infraestructura de comunicacions que transformarà radicalment la

vida de la Vall. Després marxa cap a la Seu i d'allí a Lleida on agafarà el tren per tornar de nou a Madrid.

Podem establir algun tipus de relació entre el monarca i el Pirineisme?

Quan ell arriba aquí a Salardú, les primeres paraules que pronuncia en baixar del cotxe són: “¿Y las Maladetas y el Aneto?” Un dels veïns que el rep li diu “¡hacia allí, Su Majestad, pero hoy no se ven porque está nublado!”

Fem un salt en el temps i situem-nos en l'actualitat. El refugi té una gran càrrega històrica, té un sentiment, té unes il·lusions i un projecte personals dipositades en aquest però necessita reinventar-se. Quin camí escolliu?

El refugi Rosta és una empresa familiar on l'educació, la cultura i els viatges són la nostra mútua concepció de la vida i d'entendre les coses. Però el negoci trontolla perquè les instal·lacions són molt antigues i l'estructura pràcticament és la mateixa des del segle XIX. Aquest equipament d'hostaleria al costat dels grans hotels a la Val d'Aran no pot competir, no tens res a fer! Els visitants s'han acostumat a uns nous estàndards de comoditat que nosaltres no tenim: les habitacions han de tenir bany, calefacció, televisor malgrat que nosaltres pensem que per dormir fan falta dues coses: un bon llit i silenci!

La vostra posició al mercat, per tant, no és fàcil...

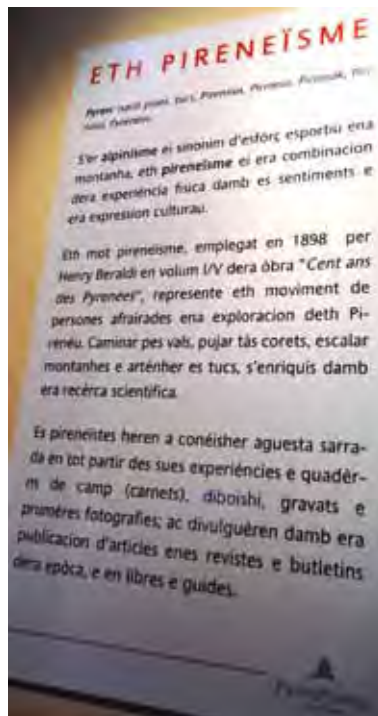
Exacte! T'enfrontes a una renovació! Com fer-la? Apostem per ajuntar la passió i el coneixement amb les necessitats reals. Decidim fer un museu! Dotem el refugi Rosta d'un plus històric i recuperem el llegat del Pirineisme. La figura d'en Maurice Gourdon, Franz Schrader i els altres pirineïstes –que desconeixiem fa quinze anys– en serà un altre dels actius. Quan vam comprar la casa on vivim ara, propietat d'uns altres antics *posaderos del Rosta*, vam trobar documentació de la fonda. Un cop decidida la idea del Museu, el llibre sobre el Pirineisme d'en Josep Baqués del refugi de Colomers també ens va ajudar força. En aquella època, de fet sempre, venia molta gent i ens preguntava si podien visitar la casa perquè hi havia estat algun avantpassat seu. Van ser moltes coses però totes en el marc d'una renovació necessària i el fet de deixar constància d'aquesta part de la història. La decisió de fer el *PyrenMuseu* prové del que nosaltres li diem una “*lluvia fina*”, una pluja que et va calant per tots costats.

Què és el PyrenMuseu?

És un equipament cultural únic en el seu gènere. De museus n'hi molts als Pirineus i la majoria són etnogràfics, dedicats a la vida de la gent d'aquestes muntanyes. El museu de Lourdes, el de *Luishon*, l'Ecomuseu de les Valls d'Àneu, el de Vilamòs, el de Vielha, a Jaca, a Gaus... Hi ha

Cims de la glacera de l'Aneto des de la val d'Aran (2010)

el refugi rosta, museu dels pirineus

museus a banda i banda on el Pirineisme, en alguns d'ells, ocupa una part, una secció, una habitació, una vitrina. El *PyrenMuseu* és l'únic museu que està dedicat a aquesta part de la història dels Pirineus.

Per què?

Nosaltres entenem que el Pirineisme és un moviment molt important però bastant desconegut. El que som en l'actualitat com a societat, de fet prové d'aquest moviment. Pels que el coneixen està caient en l'oblit i la llavor del *PyrenMuseu* és recuperar i difondre aquesta part de la història i tornar-la a posar en valor mitjançant la seva divulgació. La història moderna dels Pirineus no es pot entendre sense conèixer aquests pirineïstes que ens visiten, sobretot, al llarg del segle XIX, a l'empara del Romanticisme. La passió per l'aventura, l'exploració i la ciència afegit a l'amor per la muntanya és el que el diferencia de l'Alpinisme. Aquest darrer valora més l'esforç esportiu mentre que l'altre és més l'estima i l'emoció per unes muntanyes. L'alegria, la felicitat de fer la muntanya, explicar-ho i donar-ho a conèixer! Si fem una xerrada, per exemple, a un grup de Pau quasi tothom coneix el Pirineisme però si la fem a un grup de París desconeixen fins i tot on són els Pirineus!

Què els expliquem?

Els expliquem que moltes de les excursions que faran, amb guies o sense, ja van fer-les uns senyors i senyores fa dos segles! Per exemple, quan els portem a la boca sud del túnel i pel port de Rius van a dormir el *refugi dera Restanca*, aquest itinerari ja el va fer a meitat del segle XIX el gran pirineïsta Henry Russell durant la seva primera i pràcticament única visita a la Val d'Aran. Va venir de les Maladetes, va baixar cap a l'Espitau de Vielha i passant per Rius va arribar a Arties. Després de conèixer la història del Pirineisme, molts visitants ens diuen que han trobat un sentit més gran a les seves vacances! No ha sigut només caminar sinó tota una experiència! Els diem que ells ara són els nous pirineïstes i que ho escriguin al seus blogs, *facebook*s, etc i ho transmetin als seus amics i coneguts.

Esteu fent un treball cultural extraordinari...

Sí! Més o menys reconegut segons els àmbits. A Catalunya i resta de la península ens falta reconeixement però entre el públic francès és diferent. Avui mateix, han marxat dues clientes que anomenariem com a modèliques o ideals per

a la nostra filosofia. Han estat cinc dies caminant per la Val d'Aran i combinant amb visites d'equipaments culturals com museus i esglésies. Cada dia, continuament! Amb pluja o sense! Han barrejat natura i cultura. Les esglésies d'Arties, de Vielha, de Gausac... però sempre caminant amunt i avall!

Com s'estructura el museu?

Té quatre eixos: el propi edifici històric; la col·lecció de fotografies, moltes inèdites; les vitrines amb exposicions d'objectes de l'època (sabates ferrades, primers grampons forjats del segle XIX, piolets de metro trenta, bastons de fusta, esquís i altres materials diversos i tota la part de fons documental, mapes, llibres, manuscrits, cartells i altres objectes notables) i els panells explicatius que estan redactats en aranès. La nostra manera de defensar i mostrar la llengua pròpia de la Val d'Aran. Oferim als visitants un prospecte amb tota la informació traduït a sis llengües. Penseu que el *PyrenMuseu* ocupa els espais del Refugi Rosta. Pots allotjar-te en un museu! L'aire i l'ambient que ofereix és molt particular per als amants dels llocs exclusius carregats de bellesa, història i alhora de simplicitat.

Què són les Pyrenades?

És un festival sobre Pirineisme que neix amb el propòsit de treballar en la seva difusió mitjançant conferències, xerrades, cicles de pel·lícules, sortides a peu, presentacions de llibres... Compta amb el patrocini de l'Ajuntament de Naut Aran i l'IDAPA (Institut per al Desenvolupament de l'Alt Pirineu i Aran). Es fa per Setmana Santa i dura una setmana. L'estructura es compon d'excursions al matí (passejades pel patrimoni cultural i/o caminades per les valls principals) mentre que a les tardes hi ha un cicle de conferències amb convidats rellevants i al vespre la mostra de cinema de muntanya. Tot això acompanyat per exposicions temporals i alguna activitat musical per acabar de donar ambient. N'hem fet dues edicions fins ara: al 2011 van assistir-hi unes 1.700 persones i enguany hem doblat fins arribar a les 3.500. I ja tenim quasi enllestida la de 2013!

L'exposició d'enguany ha tingut molt d'èxit...

L'any passat vam tenir una exposició del CEC, de fotografia de muntanya, de n'Ignasi Canals Tarrats però enguany hem fet el salt amb una exposició pròpia sobre la fotografia estereoscòpica i 3D titulada "Els Pirineus en profunditat". És itinerant i de moment ja ha estat a la Seu i Esteri

Quadern de treball de Franz Schrader (1855)

el refugi rosta, museu dels pirineus

malgrat les activitats culturals als Pirineus també s'estan ressentint de les retallades. És una exposició molt curiosa que agrada molt i de la qual al propi refugi Rosta hem construït una rèplica molt completa que es pot visitar de forma permanent tot l'any i gaudir així de la bellesa de les imatges tridimensionals. Animo les institucions i equipaments que la sol·licitin per al seu poble perquè és una autèntica joia!

Després de sentir tot el que ens heu explicat, què és per a vosaltres el Rosta?

Darrere del refugi s'amaga tota una vida. Una escola per la vida enriquida amb l'arribada dels nostres tres fills – Vidalba, Gerard i Berta – que, quan s'han fet grans, ens han ajudat, treballat, conviscut amb nosaltres els bons i els mals moments. En família hem après a fer les activitats domèstiques a gran escala i sobretot a relacionar-nos amb tothom amb les portes ben obertes. Crec que hem estat, pel nostre caràcter, una família molt involucrada amb el municipi. La biblioteca, el Rosta, l'estació d'esquí – el cap de seguretat és el nostre germà Francesc – i fins i tot hem estat involucrats en la política i els afers municipals, durant tres legislatures, com a *cosso* a l'Ajuntament, i una com a *consejler* al *Consej*l Generau. El *PyrenMuseu* i *Pyrenades* és la darrera expressió d'aquest compromís amb el municipi. Oferir un nou equipament i unes activitats que serveixin de referència per al municipi i que col·laborin en el creixement de l'economia municipal.

El futur?

El futur és en mans dels clients! Nosaltres ens podem mantenir si tenim gent. Necessitem que els amants de la muntanya, en programar les seves visites a la Val d'Aran, tinguin present el nostre equipament. El *PyrenMuseu* no té aportacions públiques i es finança amb les visites que es fan al museu i pels allotjaments del refugi. És un museu viu i del qual pots gaudir estant-t'hi allotjat. Un comentari freqüent és que som en un lloc que destil·la història on pots esmorzar, dinar, sopar i dormir.

Unes petites reflexions sobre el Parc.

El Parc és el far mundial de la Val d'Aran. La gent estrangera quan ve aquí, al Rosta, ve pel Parc Nacional. Les agències nacionals i sobretot estrangeres ens diuen que la gent vol Parc, vol anar al Parc, vol caminar pel Parc! És la llum d'aquest Pirineu central al món!

I vosaltres què destacaríeu del Parc?

La Val d'Aran paisatgísticament és molt bonica però el Parc està fent una difusió molt important del que són els Pirineus, el patrimoni paisatgístic, la fauna i la flora d'alta muntanya i pensem que el missatge està arribant a la societat aranesa. La visió sobre el Parc és cada cop més positiva entre la gent jove i no tan jove.

Els vostres racons preferits?

Fa anys que no el passem amb la intensitat que es mereix però, sense cap mena de dubte, Colomers és un racó únic al món. És un paisatge molt proporcionat, harmònic, assequible, proper! El conjunt d'*estanhs* amb el circ de les muntanyes que els rodegen és un paisatge únic. Guies francesos o suïssos que treballen als Alps marxen meravellats i et diuen que els paisatges de Colomers no els troben als Alps! Aquests paisatges no els hem vist enlloc! Estem, per tant, enamorats de Colomers!

Estar enamorat és un magnífic comiat a les paraules que avui ens han ofert aquesta família aranesa que ha fet dels Pirineus i de la Val d'Aran, el seu *modus vivendi* particular, únic i irreplicable, impossible de plagiar. Com totes les creacions, és patrimoni de qui ho pensa i de qui ho vol compartir. Recordant el famós erudit francès Henry Beraldi, el refugi Rosta, el *PyrenMuseu*, les *Pyrenades*, la biblioteca de Salardú no són més que un camí, un sentiment, un forma de vida que cal deixar escrit. Així ho hem fet per a qui ho vulgui llegir...

Josepmaria Rispa Pifarré
Tardor de 2012

Interiors del refugi i museu (2012)

